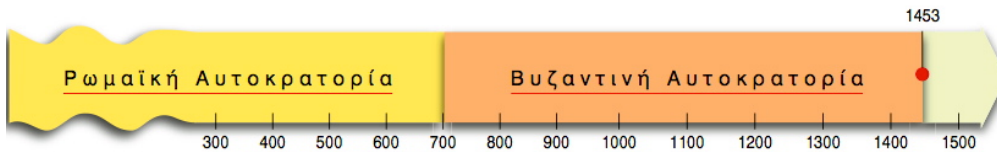


7^{ος} αιώνας: Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ – Ο ΕΞΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ & Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΔΙΑΔΟΧΟΥΣ ΤΟΥ.



Ύλη βιβλίου: σελ. 19-21

Διάβασε στη σελίδα 19 του βιβλίου σου

ένα νόμο του Ιουστίνου Β΄ για να πληροφορηθείς την κατάσταση της Αυτοκρατορίας στα μέσα του 6^{ου} αι.

Κατάσταση δημοσίου ταμείου:..... Κατάσταση στρατού:.....

Απειλές στα σύνορα:.....

Στα ανατολικά ο κίνδυνος προερχόταν από τους, στα ευρωπαϊκά εδάφη από τους.....

Ανατολικές επαρχίες

Στις εκστρατείες του το Βασίλειο των Σασανιδών πήρε τον Τίμο Σταυρό από την Ιερουσαλήμ. Οι εκστρατείες του Ηράκλειου Α΄ έγιναν με πρόσημα να επιστρέψει στην Ιερουσαλήμ ο Τίμιος Σταυρός.

Στο παρακάτω απόσπασμα από την *Ιστορία* που έγραψε ο Σεβέος, ένας Αρμένιος ιστορικός, διαβάζουμε για την επιστροφή του Τιμίου Σταυρού στην Ιερουσαλήμ.

Ερώτημα:

Τι σημαίνει ότι ο Ηράκλειος χρησιμοποίησε ως πρόσχημα την κλοπή του Τιμού Σταυρού; (διάβασε στη σελ. 20 του βιβλίου σου)

Εκείνη την ημέρα [...] [οι στρατιώτες του Ηράκλειου Α΄] χτύπησαν ολόκληρο τον περσικό στρατό σαν να ήταν μόνο ένα άτομο και σκότωσαν το στρατηγό τους [...]. Και τότε ο Ηράκλειος ήταν εκείνος που διάταξε να λεηλατήσουν τη χώρα [το Βασίλειο των Σασανιδών] [...]. Το πρώτο πράγμα που ζήτησε ο Ηράκλειος από τον Πέρση άρχοντα Χορεάμ ήταν ο Τίμιος Σταυρός, που τον είχε πάρει λάφυρο από την Ιερουσαλήμ. Κατόπιν ο Χορεάμ ορκίστηκε [...]: «Αμέσως μόλις φτάσω στη βασιλική Αυλή θα ψάξω για το Σταυρό και θα σας τον φέρω πίσω. Ακόμη, θα χαράξω τα σύνορα όπου θέλετε και θα το κάνω γραπτά και με σφραγίδα» [...]. Ο Χορεάμ έδωσε το Σταυρό στους στρατιώτες και αυτοί τον πήραν και έφυγαν [...].

Όταν ο Τίμιος Σταυρός του Ιησού έφτασε στο σεβάσμιο, ευσεβή και ευλογημένο βασιλιά Ηράκλειο, αυτός με ενθουσιασμό και χαρά συγκέντρωσε τα στρατεύματά του [...]. Ο Ηράκλειος πήρε το Σταυρό και τον έβαλε ξανά στη θέση του. Και έβαλε τους θησαυρούς της Εκκλησίας πίσω στη θέση τους και έδωσε πλούτο και θυμίαμα στις εκκλησίες και τους κατοίκους της πόλης.

Σεβέος, *Ιστορία*, 7ος αιώνας

Ο Ηράκλειος Α΄ (610-641) έκανε πολλές εκστρατείες ενάντια στο Βασίλειο των Σασανιδών, μέχρι το 628 που ξαναπήρε τις **ανατολικές επαρχίες** του ρωμαϊκού κράτους. Οι πόλεμοι αυτοί κράτησαν πολύ και εξάντλησαν οικονομικά και στρατιωτικά και τα δύο κράτη. Όταν στα μέσα του 7^{ου} αιώνα, εμφανίστηκαν οι Άραβες μουσουλμάνοι, πολύ γρήγορα κατέκτησαν το Βασίλειο των Σασανιδών και κατέλαβαν όλες τις νότιες και ανατολικές περιοχές της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας.

25

Όταν έχασε τις ανατολικές και τις νότιες περιοχές της, η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία απέκτησε μεγαλύτερη **θρησκευτική** και **γλωσσική ομοιογένεια**. Υπήρχε δηλαδή πια μία μόνο θρησκεία (το ορθόδοξο δόγμα) και μία γλώσσα (η ελληνική). Οι μονοφυσίτες (που για την Ορθόδοξη Εκκλησία ήταν αιρετικοί) δεν ανήκαν πια στο ρωμαϊκό κράτος. Από αυτή την εποχή η Ορθόδοξη Εκκλησία επηρεάζει όλο και πιο πολύ τη δημόσια ζωή. Σιγά σιγά τα λατινικά χρησιμοποιούνται λιγότερο και τα ελληνικά γίνονται επίσημη γλώσσα του κράτους. Οι αλλαγές αυτές φαίνονται και στους τίτλους του αυτοκράτορα. Από την εποχή του Ηράκλειου Α΄ ο αυτοκράτορας δεν ονομάζεται πια με τους παλιούς ρωμαϊκούς τίτλους *καίσαρας* και *αύγουστος*, αλλά «**πιστός στο Χριστό, το Θεό, βασιλιάς και αυτοκράτορας των Ρωμαίων**».

ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΣ ΤΗΣ ΑΠΩΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΝΟΤΙΟ-ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Μετά τις αλλαγές που έγιναν, η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία έπρεπε να αναδιοργανωθεί. Στα τέλη του 7ου αιώνα εμφανίστηκαν δύο νέοι θεσμοί: τα **θέματα** και οι **κοινότητες χωριού**.

Όπως είπαμε στην αρχή του βιβλίου από τον 7ο αιώνα και μετά θα χρησιμοποιούμε πλέον τον όρο **Βυζαντινή Αυτοκρατορία**, **Βυζαντινό κράτος** κτλ.

Για τους όρους Ρωμαϊκή και Βυζαντινή Αυτοκρατορία μιλήσαμε στις σ. 9-10.

ΑΠΘΕΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΔΟΧΩΝ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ Διοικητική οργάνωση σε **ΘΕΜΑΤΑ**

7^{ος} αιώνας: Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ – Ο ΕΞΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ & Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ.

Ο θεσμός των θεμάτων

Τα θέματα ήταν μεγάλες περιοχές που διοικούσε ο στρατηγός. Αυτός εκπροσωπούσε τον αυτοκράτορα στην περιοχή και είχε και πολιτική και στρατιωτική εξουσία.

Τα θέματα δημιουργήθηκαν για να κάνουν καλύτερη την άμυνα του βυζαντινού κράτους. Πρότυπο είχαν τα **εξαρχάτα**. Τα πρώτα θέματα σχηματίζονται στη Μικρά Ασία το δεύτερο μισό του 7ου αιώνα, για να υπάρξει ένας στρατός ικανός ενάντια στο Αραβοϊσλαμικό Χαλιφάτο. Για το στρατό αυτό οι βυζαντινοί αυτοκράτορες χρησιμοποίησαν τους μικροκαλλιεργητές. Τους έδιναν κτήματα ως αντάλλαγμα για τις στρατιωτικές τους υπηρεσίες. Εκείνοι, όταν δεν πολεμούσαν, έπρεπε να καλλιεργούν τη γη τους. Πλήρωναν πολύ λίγους φόρους και τα παιδιά τους μπορούσαν να γίνουν και αυτά στρατιώτες και καλλιεργητές. Σιγά σιγά τα θέματα αντικατέστησαν τις επαρχίες που υπήρχαν την προηγούμενη περίοδο.

Με τα θέματα το βυζαντινό κράτος **ενίσχυσε τη μικρή και μεσαία ιδιοκτησία γης και την άμυνά του**. Στρατιώτες τώρα πια είναι μικροκαλλιεργητές που πολεμούν για τη γη τους. Έτσι μειώνονται σιγά σιγά οι μεγάλοι γαιοκτήμονες και αυξάνονται οι μικροκαλλιεργητές.

Ο θεσμός των κοινοτήτων χωρίου

Οι μικροκαλλιεργητές κατοικούν σε χωριά ή κώμες, που αποτελούν τις **κοινότητες χωρίου**. Βοσκοτόπια, αγροί, μύλοι και εργαστήρια ανήκουν σε όλους, δηλαδή στην κοινότητα. Οι κάτοικοί τους είχαν όλοι μαζί την ευθύνη για τους φόρους που έπρεπε να πληρώνουν. Έτσι το κράτος ήταν σίγουρο ότι η γη θα καλλιεργηθεί και ότι οι φόροι θα πληρωθούν.

Στρατιωτόπια ή στρατιωτικά κτήματα: έτσι ονομάστηκαν τα κτήματα που παραχωρούσε το κράτος στους αγρότες με την υποχρέωση να στρατεύονται στο θεματικό στρατό. Έπρεπε να αγοράζουν οι ίδιοι τον εξοπλισμό τους ή και να συντηρούν ένα άλογο.

Άσκηση:

Μελέτησε το χάρτη της σελ. 21 του βιβλίου σου. Κατάγραψε τα αρχικά ονόματα των ανατολικών Θεμάτων (7^{ος} αι.) και αυτά στα οποία χωρίστηκαν αργότερα (9^{ος} αι.). Γιατί νομίζεις ότι αποφασίστηκε διάσπαση των Θεμάτων σε μικρότερης έκτασης περιοχές;

Μελέτη:

Για να δεις τις δραματικές αυξομειώσεις των συνόρων της αυτοκρατορίας τον 6^ο και 7^ο αιώνα, μπες στο geacron.com και βάλε στο πεδίο αναζήτησης τα έτη: 565 (έτος θανάτου Ιουστινιανού), 610, 619, 628, 641 (έτος θανάτου Ηράκλειου) και 670 (μεγάλη επέκταση των Αράβων στην περιοχή).

Εξελίξεις 6ου αι. έως τέλη 7ου αιώνα

